

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek. Velja za celotno leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot., za en mesec 2 lir 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naročila naj se tako, kakor je to pošte rok naročbe ob koncu meseca. Posamezna številka 20 st. — Uredništvo se pošilja na uredništvo. Nepriljubljena pisma ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 67 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osmrtnice, zahtevne, poslanice, vabila po 80 stot.; trgovski in običajni oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inzeratni oddelček „Dela“.

V TRSTU, ponedeljek 27. decembra 1920.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI

Leto I. - Štev. 89.

Ob reških dogodkih

Božična premišljevanja

Prebivalcem Julijske Benečije ni bilo dano niti letos, da bi živeli v miru in relativno prosti svoje božične praznike.

Rapalska pogodba ni bila v stanu, da pri- nosi tukajšnjemu preizkušnemu ljudstvu mir, po katerem je dolgo in srčno hrepelo in, da izbrise težke spomine iz dobe brato- mornega klanja.

Nacionalizem in kapitalizem sta pač znala pahnuti Evropo v vojni prepad. Nista pa v stanu, da bi dala tej Evropi, da bi dala od krvavega gorja izmučenemu ljudstvu, mir in blagostanje. Te sposobnosti nista imela več- raj, je nimata danes in je ne bosta imela nikdar.

Mesto miru, mesto oddiha in prostosti, nam je bilo naloženo, v obliki božičnega darila, vojno stanje med Reko in Italijo in nam še, kot navrtel, obsedeno stanje. Usoda nas tepe prav neizprosno, kakor da nismo vredni nič boljšega. Posledice izdajstva voditeljev Druge internacionale, se masujejo nad nami in se bodo masčevale nad proletarijatom celega sveta še dolgo časa. Masčevale se bodo to- liko časa, dokler ne bo proletarijat spoznal, da sme iskati mir in prostost le v samopo- moči, da ne bo miru in ne bo na svetu pravice dokler si tega ne izvojuje sam, sam s svojimi silami, sam proti vsem.

Medtem ko pišemo te vrstice, ne vemo kaj se godi na Reki. Tudi je vseeno, kaj se tam godi. Boli nas le zavest, da bo tekla kri ne- dolžnih, ki bodo plačali s svojim življenjem tuje grehe, grehe nesposobnosti meščanskih vlad, grehe nacionalističnega maksimalizma, ki si domišljuje, da je mogoče razrešiti važna socialna vprašanja s ponosnimi gestami ju- naške in pesniške etike.

Reško vprašanje ni vprašanje zase. Kdor ga hoče rešiti kot samostojno zadevo, bo zašel v nove nepravice. Danes je to vprašanje le živa očitajoča slika meščanske merkan- tišne teorije, ki neče razumeti, ali neče da bi ljudstvo razumelo, da se gospodarske enote ne dajo razkosovati nekaznivo. Zato ostane- mo pač mirni pred alternativno, ali bi vpra- šanje rešeno v smislu D'Annunzijevih želja ali v smislu Rapalske pogodbe. Ostanemo mirni ker vemo, da se ne da rešiti tega vpra- šanja niti v prvem niti v drugem smislu in ker vemo, da bo bodočnost prisilila rešiti to vpra- šanje v smislu življenjskih potreb tamosnjega in vsega julijskega prebivalstva.

Buržuazni državniki in diplomatije, ki so sodelovali s svojimi kapitalističnimi nazori pri sklepanju različnih mirovnih pogodb, pač nimajo kaj, da bi se preveč veselili svojega dela. Svoje mirovne pogodbe so sklepali in sklenili pri dobro zaprtih durih, v odsotnosti prizadetih ljudstev. Ali je čuda, da nočejo narodih teh pogodb priznati? Ali je čuda, ako se slišijo od vseh koncev in krajev gla- savi, da bodo ob prvi priliki te pogodbe uni- čili. D'Annunzio nima prav ako hoče tudi on postaviti reško prebivalstvo pred gotovo dejstvo, ne da bi dovolil temu prebivalstvu pravico, da pove še ono svoje mnenje o svo- jem življenju. Toda ravno tako malo prav imajo drugi, ki določajo posameznim pokra- jinam usodo, ne da bi vprašali prebivalstvo teh pokrajin ali je s tako usodo zadovoljno ali ne. Vse pogodbe, ki so bile sklenjene po tej vojni, so luknjaste in voda gre v po- nosno stavbo od vseh strani. Saj niso bile sposobne buržuazne vlade, da bi dejansko udeležile niti ene samo od svojih pogodb. Pametnemu človeku bi moralo biti to dovolj jasen dokaz, da namreč ne živa več buržu- azija svoje nekdanje suverenitete. Da ima pač še dovolj sile v svojih rokah, da zamore prisiliti, bodisi z orožjem, izvrševit svojih odlokov, da pa ne dobi več nobenega, ki bi se hotel prostovoljno in brez odpora pod- vreti njeni komandi. Kadar bo izgubila bur- žuazija svojo vojaško silo, kadar bo smelo ljudstvo prosteje dihati in svobodneje govo- riti, tedaj šele bomo videli, kako da ni bila niti ena sama izmed vseh pogodb sklenjena v smislu želja in potreb posameznih ljudstev. In ta dan ni morda več tako daleč od nas.

Dejstvo, da življajo oni, ki imajo pogum se protiviti sklenjenim diplomatskim po- godbam, močne tajne in odkrite simpatije v vseh plasteh prebivalstva posameznih pokra- jin, je tudi dokaz, da tli proti tem pogodbam težko prikrito nasprotstvo, ki bo ob svoji uri planilo na dan. D'Annunzijev je mnogo na Reki in drugje in Italija ni edina med vele- silami, ki mora skrbeti, da izvrši pogodbo in dano besedo. Pogodbe torej, ki nam jih je darovala diplomacija po petletni vojni, iz- zivajo nova krvoprelitja. Teh ne bomo imeli le tedaj, ako bomo dovolj pripravljeni, da preprečimo buržuaziji, da izvrši še enkrat vojno zlo, iz katerega bi se morala poroditi nova mirovna zla.

Reškemu prebivalstvu privoščimo, da se iz- nebi svojih legionarjev in da pride vsaj do one relativne prostosti, ki mu jo zagotavlja Rapalska pogodba. Ko pride do nje, si bo znalo že samo urediti življenje, ki bo najbolj odgovarjalo njegovemu položaju in potrebam časa. In morda se bo zgodilo, da mesto ognj- šče nacionalističnega maksimalizma, postane Reka ognjišče socialistične agitacije, ki bo imela tam svojo oporo in od koder se bo širila med prebivalci Julijske Benečije.

Čim prej se to zgodi, tem bolje bo za Reko, za njen in za ves proletarijat.

DELAVEC! Ali si maručiš „Dela“? Ki je zagotovo najboljše glasilo v naši državi? Ali si maručiš „Dela“? Ki je zagotovo najboljše glasilo v naši državi?

Vojaške operacije proti D'Annunziju

OPATIJA, 25. Medtem ko krožijo pred reškim prista- niščem vojne ladje, katerim je bila poverjena blokada, so prekoračile vladne čete večerj na več krajih mejo „Reškega regenta“. Na več mestih je prišlo med D'Annunzijevimi pristojnicami in regularnimi četami do spopadov. Zaznamovati je na obeh straneh nekaj mrtvih in ranjenih. Danes jutraj so reški legionarji razstrelili mostove na Sušaku, železniški most na progi, ki pelje proti Zagrebu, in brajdsko mostiče. Teokm večeršnjih operacij je bilo zajetih nekaj legionarjev, par strojni in en oklopni avtomobil, ki je pred kraskem zbežal na Reko.

V Opatijo so prinesli šest ranjenih alpinov. Imena mrt- vilih niso znana. Število istih bo malenkostno. — Po po- velju gen. Caviglio so bile ob polnoči med 24. in 25. voja- ške operacije ustavljene vsled božičnega praznika. Vladne čete imajo povelje, da udrejo čimprej na Reko. Jutri se bodo odigrali odločilni dogodki.

D'ANNUNZIO POZIVLJA KR. ARMADO K UPORU.

OPATIJA, 25. Večera je krožilo nad zaporno črto D'Annunzijevo letalo, ki je spuščalo na tla pozive, v katerih reški poveljniki prigovarjajo kr. četam, da se upro- jo. Oklic jim svetuje, da se nehaajo bojevati in prelivati bratsko kri, kajti zapeljane so po vladnih voditeljih.

Rusko-rumunski spor rudi zasledbe Besarabije

LONDON, 25. Večerajsnji »Times« poro- ča, da je moskovska vlada zmenjala noto z rumunsko vlado. V notu protestira ruska vlada proti zasledbi Besarabije strani Rumunije in zahteva, da se iz navedene pokrajine od- pokliče rumunsko vojaštvo. »Times« je mnenja, da se boste začeli obe vladi pogajati.

Rumunska vlada je odgovorila, da je vpra- šanje Besarabije že rešeno po mirovni po- godbah, sklenjenih v Parizu med velevladi in Rumunijo. Sovjetska Rusija zbira ob meji Besarabije močne čete, da podpirajo rusko diplomacijo glede tega vprašanja. Rumunski ministrski predsednik je zaukazal potrebne uredbe na Besarabski meji, da najde boljše- viški napad rumunske čete pripravljene.

NA RUSKIH FRONTAH MIR.

KRALJEVI GRADEC, 25. Poročilo sovj- jetskega vojaškega glavnega stana pravi, da so večerj jenjale vojaške operacije na vseh frontah. Sovjetsko vojaško glasilo pravi, da je zaznamovati to stanje privikar, odkar obstaja sovjetska vlada. Omeniti se mora le to, da ne vlada na vzhodu še popoln mir. — Večera je priobčila »Deutsche Allgemeine Zeitung« brzojavko, ki pravi, da namerava Sovjetska Rusija napasti baltičske države. Povod k temu načrtu je baje dala aneksija me- sta Vilne. Rusi hočejo napasti tudi Poljsko, ki se zvrja v težki gospodarski krizi. Vsi polj- ski časopisi naglašajo, da je poslednja vojna proti Rusiji pahnila Poljsko v obupen go- spodarski položaj. Ako si hočemo to pred- očevati, zadostuje, ako pomislimo, da velja 100 poljskih mark le en švicarski frank.

VPRAŠANJE GOSPODARSKIH KONCE- SIJ NA VSRUSKEM SOV. KONGRESU.

BERLIN, 25. (G.) Najvažnejše vprašanje, s katerim se mora baviti vsrski sovjetski kongres v Moskvi, ki se sestane v par dne- hih, je vprašanje o gospodarskih koncesijah ino- zemskim kapitalistom. V tem oziru piše »Krasnaja Gazeta« sledeče: Borba z orožjem je končala. Velevlasti niso bile v stanu, da nas zaslužijo z orožjem. Hočejo nas sedaj gospodarsko uničiti. Iz Rusije hočejo ustva- riti kolonijo, toda mi bomo gotovo preprečili ta načrt. Koncesije bomo dali le v obrobnih pokrajinah; koncesionarji bodo morali re- špektirati in uporabljati vse sovjetske zakone, ki se tičejo dela. Pod temi pogoji ne bodo dane koncesije tvorile nikakih nevarnosti za Sovjetsko Rusijo, dokler vladajo v drugih državah take gospodarske razmere, pač pa ji bodo mnogo koristile pri gospodarski ob- novitvi.

ČIČERINOVA POSLANICA GRŠKEMU LJUDSTVU.

MOSKVA, 25. Ljudski komisar zunanjih zadev je poslal v imenu sovjetske vlade grš- kemu delavnemu ljudstvu radiobrzojavko, v kateri oboja antantno vmešavanje v gr- ške zadeve. Poslanica konča takole: — Ru- ska vlada je prepričana, da ni več daleč dan, ko se bodo grške delavne mase mogle upreti proti vsaki oviri, ki jo stavlja na pot svo- bodnem razvoju grškega ljudstva zapadne države.

Slavni pisatelj Gorki ostane v Rusiji. BERN, 25. Poročila, ki jih trošijo v svet meščanski časopisi, da odide pisatelj Gorki na otok Capri v Italijo, so popolnoma izniš- ljene. Gorki se nahaja v Moskvi in pravi, da nima nikakega namena zapustiti svoje do- movine.

ZBOROVANJE VIII. SOVJETSKEGA KONGRESA.

MOSKVA, 26. Tu je bil otvorjen osmi vsrski sovjetski kongres. Prisotnih je na zborovanju 1400 delegatov, izmed katerih je 1211 komunističnih pristavev.

ZVEZA NARODOV PROTI BALTISKIM DRŽAVAM.

ZENEVA, 23. Zbor Zveze narodov je od- klonil prošnje za pristop, predložene od Estonske, Letske in Litvanske. Enako je od- klonila prošnja Georgije. Za dopustitev teh držav v Zvezo narodov je glasoval samo ita- lijanski in drugi štirje delegati.

Kaj se skriva za to odločitvijo visoke akademije na- rodov v Zenevi? — Najmanj zakriti up, da se zapadnim državam neki dan posreči vstopaviti caristično Rusijo in podvreči pod jarem slednje vse obmejne države, ka- terim je Sovjetska Rusija že pripoznala samostojnost. Zveza narodov neče skloditi — bodoti caristični Rusiji, Slodni hoče zagotoviti potreben izhod na morje; seveda čez potepanje samostojnost mladih obmejnih držav: Estonske, Letske in Litvanske.

Avstrijski železničarji hočejo zopet stavkati

DUNAJ, 24. (L. W.) Nezadovoljnost med železničarji narašča dan za dnem. Železni- čarji pravijo, da je vsako zvišanje plač brez- uspešno, dokler naraščajo cene vsakdanjim potrebščinam. Uslužbeni Južne železnice zahtevajo, da se nakaže vsakemu 2000 kron podpore in da ukrene avstrijska vlada vse potrebno v svrhu takojšnjega znižanja živil- skih cen za 50 odstotkov. — Železničarji so zložili glede teh zahtev ultimatum, čigar rok poteče danes. Ako se ne ugoti njihovi prošnji, bodo uslužbeni ustavili vsako delo na progah Južne železnice. Delavski zaupniki ne odobravajo te grožnje, kajti znižanje cen ni mogoče po njihovem mnenju uresničiti v teku 24 ur. Delavci, ki so uslužbeni na kolo- dvoru »Nordbahn« stavekajo že, da se jim nakaže denarno podporo.

NOV VLAK MED PRAGO IN VERONO.

DUNAJ, 25. (L. W.) »Acht-Uhr-Blatt« po- roča, da namerava češkoslovaška vlada upel- jati nov vlak Verona—Praga. Vozil bo po progi Trident—Inomest—Kufstein. Vlak bo- do spremljali češkoslovaški železničarji.

RAZKOL V BELGIJSKI SOCIALISTIČNI STRANKI.

BRUSELJ, 24. Socialistični dnevnik »Le Peuple« javlja: Vsled resolucije, katero je sklenil strankin kongres glede discipline v stranki, so sklenili belgijski rudarji, da izsto- pijo iz stranke.

HARDING SE NE ZANIMA ZA AN- TANTO.

PARIZ, 24. Il »Matin« je prejel iz Washing- tona, da se je novoizvoljeni predsednik Zie- dinjenih držav, Harding odločil, da se ne bo držal versailleskih mirovni pogodb in skle- pov Zveze narodov.

Grška vlada demisionira.

ATENE, 23. Časopisi javljajo, da je mi- nistrski predsednik Rhallys predložil kralju ostavko in je poveril Rhallysu, da sestavi novo vlado. Ze danes je Rhallys razpravljal z nekaterimi voditelji večinskih skupin.

Čičerina nova nota antanti.

LONDON, 25. Radiobrzojavka iz Mos- kve pravi, da je poslal Čičerina francoskemu in angleškemu zunanjemu ministru protestno noto proti antanti, ki je pooblastila Wrangle- love pristaje, da prodajo nekatere ruske tr- govsko ladje.

Daszinski podal ostavko.

VARSAVA, 23. Podpredsednik ministr- skega sveta in minister zunanjih zadev Daszinski je podal ostavko. Vladni krogi se- nadejajo, da ne bo ostavka sprejeta. Ako vstraja Daszinski pri svojem sklepu, poda ostavko celokupna vlada.

Milijardo posojilo Nemčiji.

LONDON, 23. »Financial Lav« dobiva iz Washingtona poročilo, da bo ameriška vlada predložila kongresu v Washingtonu predlog v svrhu posojila ene milijarde dolarjev Nem- čiji. S to svoto se bo financiralo nemško tr- govino z Zedinjenimi državami.

SNEG V FRANCIJI.

MARZILJA, 25. Na Pirenejih je zapadel visok snež, kakršnega ne pamti tamkajšnje prebivalstvo. Javni promet je popolnoma prekinjen. V Perpinjanu ne vozi več tram- vaj in vse brezjavne žice so pretrgane. Več vlakov je ustavilo promet; nekateri vozijo le z največjimi težkočami. Mnogo vasi v go- rovu je popolnoma zakritih s snegom. Po- nekod sega višina snega do prvega nad- stropa. Prebivalci si klopjejo v snegu pre- dore, da zamorejo iti iz hiše. Vsled obilnega dežja, ki je začel padati v zadnjem času, ob- staja nevarnost, da nastane pogubonosa po- vodenj.

IZ SOVJETSKE RUSIJE OBNOVA.

V Balohovskem okrožju Saratovske guber- nije so sedaj vse vasi in mesta med seboj zvezane s telefonskimi napravami. Napeljava telefona v druga okrožja uspešno napredu- jejo. — V Podonskem se je odprla nova to- varna za popravljanje lokomotiv, kjer je za- poslenih nad 2000 delavcev. Še sredno je bila tovarna zgotovljena, je bilo že 70 lokomotiv popravljenih.

KULTURNO DELO.

V Nikolajevskem okrožju gubernije Sara- tov obiskuje sedaj šole 23.000 otrok — za 65% več kakor pred revolucijo.

ZDRAVSTVENO DELO.

Pod predsedstvom komisije za ljudsko zdravje je komisija zdravstvenega stanja pre- sklala Donsko okrožje in ugotovila v sploš- nem zadovoljujoče stanje in preskrbo bo- lnišnic. Donskemu okrožju so dali na razpo- laganje petino vseh zdravil, ki so določena za

Iz Jugoslavije

VOJLNI TEROR JUGOSLOVANSKE BURŽUAZIJE.

Pod gorenjim naslovom piše »Rdeči Pra- por« v Ljubljani o sleparjah jugoslov. me- ščanstva in polu — pri volitvah v konstitu- anto sledeče:

»Že v našem volilnem manifestu smo opo- zorili delavno ljudstvo, da ima buržuazija v rokah svojo volilno organizacijo. In razumljivo je, da buržuazija izkoristi vse advokatske in birokratične zvijače, da bi potvrdila resnično voljo naroda.

1. Že sam volilni zakon je tako prikrtojen, da stotisoče proletarcev ne morejo priti do besede.

2. Poldrugi milijon prebivalcev drugih na- rodnosti ni izrazil svoje volje.

3. Volilni imeniki so bili sestavljeni slabo, razstavljeni samo 8 dni, občine niso pravo- časno in dovolj javno proglasile izločbe vo- lilnih imenikov: tako da stotisoče proletarcev v Jugoslaviji ni moglo, ni imelo dejanske možnosti, vpisati se v imenike.

Več stotisoč proletarcev torej že vsled re- akcionarnega volilnega zakona in vsled sla- bih volilnih priprav ni moglo izraziti svoje volje. — Buržuazija je svečano proglasila in podpisala zakon, ki dopušča svobodno agi- tatorstvo. — Za vse druge, meščanske stranke je volilna agitacija bila v resnici svobodna; samo Komunistična stranka, prava zastop- nica proletarijata, ni imela te svobode.

Nastejemo v kratkem vsa protizakonita nasilja meščanske oblasti.

1. Čez 200 komunističnih agitatorjev je buržuazija vrgla v ječo, da bi na ta način onemogočila stranki revnega ljudstva ustno agitacijo.

2. Naš volilni manifest je buržuazija za- plenila protizakonito in z izključnim name- nom, da onemogoči tudi vsako pismo agitacijo stranki zatiranih. Višje sodišče je na pritožbo to zaplenilo razveljavilo — ali tik pred volitvami, tako, da se naš manifest ni mogel znova razširiti.

3. Nekatera okrajna glavarstva so kratko- malo naročila orožnikom, da zaplenijo pri- zaupnikih rdeči letak. In razumljivo — začela se je divja gonja za letaki.

4. Orožniki so hodili v hiše naših zaupni- kov in plenili manifeste, knjige, male rdeče letake, skratka vse, kar je bilo komunistič- nega. To je volilna buržuazna demokracija.

Nazvelj vsem tem nasiljem je naša stranka dosegla silaine uspehe. Stotisoče glasov v celih državah je glasovalo za sovjetsko repu- bliko Jugoslavijo. V vseh 55 volilnih okrožjih je edino naša stranka nastopila z enotnim programom in dobila skoro v vsakem volil- nem okrožju mandate, skupaj 59 poslancev. Socialnopolitičnem in reformizem sta do- živela nepreden bankrot. — Edino obmejni komunistični kraji Stajerske, Banata in Bačke, kjer je bil teror najhujši, so izvolili par so- cialnih patriotov — ki ne bodo imeli nobe- nega političnega pomena.

ZADNJE VESTI

Preventivna cenzura

Generalni civilni komisar naznanja, da od 24 ure 26. dne t. m. je vspostavljena zopet in- te časosno preventivna cenzura tiska. Cen- zurni urad se nahaja pri generalnem povelj- stvu kr. vojaštva v via Ss. Martini št. 9. Ta odlok velja za vso Julijsko Benečijo. Vsi listi predno gredo v tisk morajo poslati tri iz- vode goriomenjenemu cenzurnemu uradu. Kdor se ne bo ravnal v smislu tega odloka, se mu bo zaplenilo vse tiskane liste in ka- znovalo z najmanj 500 lir globe.

VČERAJSNJE DEMONSTRACIJE.

Tudi večerj so priredili fašisti po mestu demonstracije. Prišlo je do spopadov med redarji in fašisti. Vrženih je bilo od strani fašistov par bomb, ki niso eksplodirale in izpuščenih je bilo več streliv iz revolverjev. Ranjenih ni bilo. Redarji so pa aretirali vse- ga skupaj okrog 130 oseb.

PRIHOD RANJENIH VOJAKOV.

Včeraj je bilo pripelanih v Trst okoli 30 vojakov, ki so bili ranjeni pri vojaških ope- racijah ob Reki. Vsi vojakovi so bili lahko ran- jeni in so bili izročeni etapni bolnišnici v via Fabio Severo. Ob 18 je prišel na zdrav- niško postajo tuk. bolnišnice en poročnik, ki je bil ranjen v oko od bombnega droba. Tudi on je bil poslan v etapno bolnišnico.

Vojne operacije

Iz uradnih trgov dobivamo sledeče poročilo z dne 26. t. m.: Največja važnost je dogodek, ki se je odigral med četo alpincev in oddelkom legionarjev. Nekoliko reških prostovoljcev se je javilo brez orožja pri alpski četi čez, da se predajo. Alpinci, ki niso stili nobene zvijače, so nadaljevali svoje prodiranje. Kr. naenkrat so jih legionarji popolnoma obklopi. Vnelo se je medse- bojno klanje. Kr. vojaki so se branili z največjo srdito- stjo. Je zaznamovati precej ranjenih. Gazometer Rujevi- co in poslopja reške banke smo zavzeli danes. Reško prebivalstvo sprejema naše čete povsod z največjim za- doščanjem.

Torpedni lovci »Espero«, ki je nedavno zbežal na Reko, je zgorel. Dva upora reškega prebivalstva proti D'Annunziju sta bila udušena v krvi.

BOŽIČNI DAN NA BLOKADNI ČRTI.

Iz uradnega vira nam prihaja sledeča sporočila z dne 26. t. m., ob 10. uri:

Včeraj na božični dan, so imele kr. čete ukaz, da osta- nejo na doseženih postojankah v upanju, da pridejo re- ski legionarji do zavesti, potem, ko so čete pokazale le- gionarjem trdno voljo vlade, da udušijo vsak upor. Zaman.

Legionarji so na svojo lastno iniciativno celi dan stre- ljali s puškami, s strojnicami in z artilerijo. Poleg tega so metali iz svojih (reških) letal nesramne letake na naše čete.

Radi tega nastavlja kr. čete pohod proti mestu.

ZADRSKI LEGIONARJI SO SE PREDALI.

ZADER, 26. Večera jutraj je obvestil general Taran- to reško-dalmatinske prostovoljce, ki so bili nastanjeni v vojašnici »Rismondo«, da se takoj predajo. General je zaukazal, da obklopijo kr. čete, obstoječe iz pešadije, ar- tilerije in oklopnih avtomobilov, legionarsko vojašnico. Videč, da bi bil vsakršni upor brezuspešen in nesmi- soln, so se legionarji podali. Kr. čete bodo odvedle te- jetnike po morju v Ankonu.

TORPEDNI LOVEC »ESPERO« ZGOREL.

OPATIJA, 27. Kakor znano, je nedavno pribežal tor- pedni lovec »Espero« na Reko. Moštvo te ladje je bilo ojačeno po reških artilerijah. Danes jutraj je izvršila ta ladja nekaj sumljivih kretanj. Poveljnik kr. pomorskih enot je radi tega izdal povelje, da se vzame ladjo pod artilerijski ogenj. Proti torpednemu lovcu je bilo izstre- lenih par streliv. V zadeti ladji so eksplodirali kotli, na kar se je vnel ogenj, ki je v par minutah uničil ladjo »Espero«.

Delavec je kakor čebela. Zato ustvarja, da mu drugi odnesejo in da uživajo sadove njegovega truda.

Ali je potrebno, da je tako? Ni potrebno, ali kdo je kriv, da si pusti odnesti čebela svoj med?

ITALIJAN. SOCIJALISTIČNA STRANKA XVII. Narodni kongres

Livorno, 15., 16., 17., 18., 19., 20. Januv. 1921

Strankinim sekcijam!

Strankino vodstvo je na svojem sestanku v Rimu sklenilo, da se skliče XVII. narodni kongres, ki naj se vrši v Livornu v dneih 15., 16., 17., 18., 19. in 20. januarja 1921.

Radi tega vabimo vse sekcije, ki imajo pra- vico, da se udeležijo tega kongresa, in prepri- čani smo, da bodo, zbog izredne važnosti se- danjega trenutka vsi sodrugi napravili vsako žrtev, da bodo zastopani.

Glasom čl. 50. statuta imajo pravico, da se kongresa udeležijo vse ne manj kot tri me- sece v stranko vpisane sekcije, računajoč dan sklicanja kongresa (15. januar) in radi tega ne po septembru t. l. vpisane sekcije.

DNEVNI RED:

1. Imenovanje predsedništva.
2. Imenovanje komisij: a) overovljenje pooblastil; b) razni predlogi.
3. Finančno in upravno poročilo: a) strankinega vodstva; b) Založne družbe »Avanti«.
4. Politično poročilo stranke: a) vodstvo; b) parlamen- tarna skupina; c) »Avanti«.
5. Poročilo o II. kongresu Tretje internacionale, teza za tezo (poročevalci: sodrugi Bombacci, Graziadei in Serrati, ki so na kongresu v Moskvi zastopali I. S. S.).
6. Adresa stranke: odnosi z Internacionalo (pozvano bodo frakcije stranke, da imenujejo poročevalce).
7. Program za socializacijo: a) socializacija (poroče- valci: U. Bianchi in Bordiga); b) agrarni program (poroče- valci: Piemonte, Vittore, Angeli, Graziadei in en dela- vec, imenovan od Zveze poljedelskih delavcev); c) sin- dikalno gibanje: tovarniški odbor, delavska kontrola (po- ročevalci: Giuseppe Bianchi, Gramsci in Colombino); d) nacionalni in kolonialni problem (poročevalci: Serrati, Treves in Riboldi).
8. Delovanje stranke v javnih uravah: občine pokraj- ne, Zveza občin (poročevalci: Campanozzi, Filippetti, Pa- store).
9. Modifikacije statuta (poroča vodstvo stranke).
10. Strankin tisk (poročevalci Serrati).
11. Volitev vodstva.
12. Razni predlogi.

Za vodstvo: tajnik

EGIDIO GENNARI

I. Udeležiti se kongresa imajo pravico vse v stranko ne po septembru t. l. vpisane sek- cije, ki se udeležijo s tolikimi glasovi, za koli- ko bodo njihovi člani preskrbljeni z izkaznico do 10. novembra 1920. Od te pravice odpade- jo vse sekcije, ki bi do 10. decembra 1920. ne vpsale še pravilno izpolnjene izkaznice.

II. Glasom veljavnega statuta imajo pra- vico udeležbe na kongresu člani vodstva in poslanci parlamentarne skupine, imajo pa odločen glas le taktar, ko zastopajo kako sekcijo.

III. Vsaka pravilno vpisana sekcija — ka- kršno naj bo še število njenih članov — za- more na kongresu biti zastopana po enem de- legatu.

Sekcije pa, katerih člani presegajo število 200, morejo imenovati več delegatov in sicer enega za prvih 200 članov in drugega za vsa- kih naslednjih 200 ali za vlnok od 200.

IV. Delegate volijo sekcije na posebnem zborovanju z večino glasov.

V. Vsaki se

IZ STRANKE

POKRAJINSKA SOCIJALISTIČNA ZVEZA JULJSKE BENEČIJE.

Vse one sekcije, katere niso plačale zneskov za izkaznice, se pezujeva, da store to svojo dolžnost čimprej, sicer izgubijo pravico, da bi bile zastopane na stranknem kongresu. Zneske je odpisati na sodruga dr. Tumo ali pa na Injstivo Pokrajinske socijalistične zveze, Trst, Via Zudecche 3.

Opozorjamo vse sekcije, da se mora izvršiti izvalitev delegata za strankni kongres na sekcijemskem zborovanju. Pooblastila, ki bi bila izdana, ne da bi se oziralo na navodeno določbo, se razveljavljajo.

Domači vestnik

Obsedno stanje v Juljski Benečiji

Generalni civilni komisar za Juljsko Benečijo, videti položaj javnega reda in kr. odlok z dne 22. julija 1920, št. 1233, odreja sledeče:

1. Do nadaljnjih odredb se na vsem ozemlju Juljske Benečije prepovedani obhodi, shodi in zborovanja v javnih ali zasebnih lokalih in zbiranje ljudi, kojih število znaša nad pet oseb.

2. Prepovedana sta avtomobilni promet in vožnja na kolesu. Izvzeti so vojaški, sanitetni in oni avtomobili, katere se uporablja za prevažanje živih, namenjenih civilnemu prebivalstvu; nadalje vladni avtomobili in oni inozemskih konzulatov.

Prodaja bencina je prepovedana.

3. Vse javne lokale se mora zapreti ob 21. uri; ob istem času se mora zapreti tudi zasebne krožke vsakršne vrste.

Ob 22. uri mora prenehati tudi osebni promet.

4. Odpravljena je veljavnost orožnih listov (za puške, samokrese itd.).

Častniki in agenti javne varnosti morajo najstrožje izvrševati pričujoče povelje.

One, ki bi kršili ta odlok, se aretirajo in kaznuje po zakonih.

Trst, dne 25. decembra 1920.

Gen. civ. komisar:
MOSCONI.

PREPOVED OBJAVLJANJA.

Generalni civilni komisar obvešča: Do nove naredbe in brez predhodnega obvestitve ne dovoljenja je časopisom Juljske Benečije prepovedano objavljati kakršnešbodi vesti ali kakršnasbodi poročila o vojaških operacijah ali o gibanju čet v zvezi z reškim vprašanjem. One, ki bi kršili ta odlok, se kaznuje po zakonu.

Trst, dne 24. decembra 1920.

Gen. civ. komisar:
MOSCONI.

Izgredi na Božični dan

V italijanskih nacionalističnih krogih je završalo: Vojna Italije proti D'Annunziu. Vlada je ravno na božični dan objavila obsedno stanje v Juljski Benečiji. Prepovedala je vsakršna sestajanja, zborovanja, obhodi. — Toda fašisti se poživljajo na take vladne odredbe. Zbirajo se v skupinah in demonstrirajo proti gubernatorju in meščanskim časopisem, ki so naenkrat potežili z vlado proti D'Annunziu. Z največjim veseljem pusijo kraljeve orožnike in se jim kjeršibodi upirajo. — Predvčerajšnjem ob 10. uri so se zbrali pred svojim sedežem v ul. del Teatro. Razpravljali so o postopanju vlade proti D'Annunziu. Klicali so proti min. pred. Giolittiju, gen. Cavigliu in drugim vladnim funkcionarjem. Ob 11. bi se moralo vršiti v dvorani Dante zborovanje fašistov, ki so se na dan objave obsednega stanja pripleljali na mestne zidove valilne letake. Vlada je z močnimi oddelki varnostnih organov zastražila gubernatorat in po trgu Unita in po Korzu so krožile močne patrulje karabinjerjev. Fašisti so po mestu nemoteno pobirali darove za reško stvar. Meščani se niso prav nič ogrevali za to podjetje fašistov.

Kakor znano imajo fašisti svoje zbirališča v kavarni Spechi. Gospodar kavarni, ki je predvideval nemire je naprosil svoje goste, da uprznijo lokal. Fašisti so protestirali, končno pa so se vendar odstranili. Podali so se proti svojem sedežu in se tam uvrstili z ostalimi v sprej. Sprejod je krenil z žalno zastavo pred vladno poslopje. Tu so našli na močne karabinjerske oddelke. Fašisti so zopet jeli kričati proti vladnim predstavnikom, a bili so kmalu razpršeni po karabinjerjih in kr. stražnikih.

Kakor našle se je v tem trenutku pojavilo nad mestom D'Annunzijevo letalo, ki je metalo na mesto letake, podpisane od reškega poveljnika. Isti začenjajo tako-le:

N. BUHARIN:

Novo v ruski revoluciji

Naša revolucija, s katero končuje »predgovodina človeštva«, je iskreno pričena prvo poglavje njene prave zgodovine, in izavredno zanimiva in poučna po svojih gigantskih in pri tem popolnoma novih izkušnjah. Ako na primer sedaj odpremo znano Kautskega brokuro o socialni revoluciji, zazdlo se nam bo večji del njene vsebine kakor otroško govornice. Takrat ni bilo namreč na razpolago nikakega empiričnega gradiva za presegovanje stvarnih oblik proletarske diktature in sploh vseh stvarnih okoliščin revolucije. Te empirične snovi so predpisovale in predpisujejo iz kosa svetovne vojne porojenemu socializmu še vedno samoklik razvojne smrti na temeljih uničenega in s krivjo pokopljene gospodarskega življenja. Na to dejstvo sta mislila le velikani. — Marx in Engels. Toda na to niso nikakor mislili ključni pomeni, junaki druge internacionalne. In v tem smislu vsebuje ruska revolucija vse novo. Radi tega ne more noben resen revolucionar, najsihodi iz Nemčije ali iz Argentine, preko gigantke delavnice, katero predstavlja Sovjetska Rusija. Ob tej priliki se hočemo nekoliko pomuditi pri teh novih momentih.

Ruska revolucija je pred vsem odgovorila na vprašanje glede oblik diktature. Odgovorila je na vprašanje, kaka naj bo proletarska državna oblast. Sovjeti, sovjetska oblast — to je oblika, katero je porodila naša revolucija. V začetku se je morala misliti, da so sovjeti specifično ruska iznajdba; toda nadaljna izkustva zapadne Evrope so pokazala, da je to splošna oblika, katere korenini v temeljnih pojkih borbe delavskega razreda proti buržoaziji. In ravno radi tega se morajo vsi oni, ki pristajajo na proletarsko diktaturo, boriti za sovjetsko oblast. Na to smo se že tako navajili, da se nam zdi kakor nekaj povsem samoumevnega. To pojmovanje proletarske politike nam je prineslo naša revolucija.

Naša revolucija nam je pokazala kot prva ulogo in važnost proletarske predstave — komunistične stranke — v njenem celotnem gigantnem pomenu. Nič se ni dovolj jasno predstavljali, s kako naglo raste in važnost po zavijanju oblasti, nič se ni predstavljali, da bo morala najpomembnejša organizacija delavskega razreda izvrševati izključno in odločno organizatorsko ulogo. Prej smo si predstavljali strankino ulogo v parlamentarnih oblikah; najboljši slučajni smo gledali gledali v njej nekako nadzorovalno ali upravno delstvo. In v resnici? V resnici deluje stranka, in povsod in

»Italijani!

Zločin je dovršen. Reška zemlja je že okropljena po bratski krvi.

Oklic zaključuje: Vso noč smo se borili in pred dnevnim zarom gledali bomo v obraz razbojnikov mučeniškega mesta.

Imeli bodo ravnotako ognjeno obličje: kakor stari rabelji, ki razpošilja iz Viminala svojem požrešnezu navodila za bratsko klanje.

Razpršeni demonstrantje so se kmalu nato zbrali na trgu Goldoni, kjer so vsikali proti nacionalističnemu dnevniku »Piccolo«: »Abbasso il Piccolo« in »Abbasso il venduto al Governo«. Razprševalcem so iztrgali iz rok izide »Piccola« in jih zažgali. Pri uradom navedenega dnevnika je prišel iz vrst fašistov tudi marsikateri kamen.

La srede demonstrantov se je povsod nek fašist na tramvajski voz in je govoril zbranim poslušalcem o vojni proti reškemu vladarju. Naglašal je, da je ta trenutek jako ugoden za vstajo tržačanov. Proglasil naj bi se republika z D'Annunzajem na čelu. Mladji zborovalec so pri besedi »republika« navdušeno poskakali govorniku. V ulici Chiozza je prišlo med fašisti in karabinjerji do preerkanj, katerim so sledile lahke praske. Varnostni organi so delili božična darila s puskimi kopiti. Dva nasilna fašista sta bila ob tej priliki aretirana.

Enaki prizori kakor na trgu Goldoni so se nudili tudi v ljudskem vrtu pred spomenikom Rossettiju. Vojaška oblast je izdala povelje, da zasedajo sedež fašistov v ulici del Teatro oddelki kraljevskih redarjev.

Tudi popoldne so se ponovili mali izgredi. Na trgu Ponterosso je prišlo okolu 15 ure do majhnih spopadov med stražniki in demonstranti.

Varnostni organi so razganjali fašiste s puskimi kopiti. — Marsikateri prenavdušen demonstrant je okupil neprijetne udarce po krbitu. Proti avstriji so vsikali tako-le: »Zivela Avstrija«. »Pod Avstrijo se je želo bolj«. »Sedaj nas točejo!« Avstrijan je bilo par demonstrantov, med njimi tudi en ardit v uniformi. — Proti večeru so ponehali vsakršni nemiri. Število vseh aretirancev znaša okoli 30. Nekaj jih je tudi lahko ranjenih. Ob 21. uri so bili zaprti v mestu vsi javni lokali. Promet občinstva, ki se je po 21. uri naslajalo ob zvokih vojaške godbe, je ponehal ob 22. uri, kakor določajo točke, objavljene v odloku o obsednem stanju.

KONEC STAVKE DRŽAVNIH USLUŽBENCEV.

Kakor smo poročali v zadnji številki bi se moral na božični dan zjutraj med državnimi uslužbenci vršiti referendum: za povzete dela ali za nadaljevanje stavke. V tem je vlada razglasila obsedno stanje in ker si akcijski odbor ni bil gotov pravega uspeha glasovanja, se je na svoji seji predvčerajšnjem zjutraj odločil, da z ozirom na nastali položaj politične stavkovanje, da povzamejo za delo.

Delavska zbornica je ob tej priliki izdala sledeči proglas na stavkovanje:

Državni uslužbenci

Kar smo predvidevali, se je uresničilo: večeraj je bilo proglašeno izjemno stanje. Pred tem dejstvom, postavljeno v nemogočnost, da se poslužujemo še sredstev, ki nam stoji na razpolago v borbi za sveto in pravično stvar, vas agitacijski odbor poziva, da takoj povzamete za delo.

Boj pa ni še zaključen, je samo preložen. Priročnosti, da nastavimo borbo, ne bo manjkalo in odbor se obvezuje, da jo ne bo pustil iti mimo.

Sodružki kolegi!

Kvišku srca, sklenite svoje vrste, strnite se še bolj o kolu svoje organizacije, katere vas bo nedvomno povedla do zmage.

Agitacijski odbor.

S tem se končuje stavka državnih uslužbencev. Pogajanja z vlado se nadaljujejo. Upa se da bo vlada sedaj kolikortoliko ugodila zahtevam državnih uslužbencev, katere je na tako brutalen način pahnila v stavko.

Razdeljevanje živil za ta teden.

Aprovizorijski konzorcij za mesto Trst in okolico bo razdeljal ta teden proti priščipjenju štev. 36 živilske izkaznice sledeče predmete:

Na odmere:

testenine: 1/4 kg a L 1.90 kg;
beta moka: 25 dkg a L 2.40 kg;
koruzna moka: 40 dkg a L 0.90 kg;
riž: 25 dkg a L 2.20 kg;
sladkor: 20 dkg a L 6.75 kg;
olje: 20 cl a L 10 l.

Posedniki izkaznic ubožniškega doma imajo pravico samo do nakupa sladkorja.

Tuja valuta na tržniškem trgu

Trst, 24. decembra 1920

Neprepčatene krone	4.75	5.00
avstrijsko-nemške krone	4.50	5.00
češko-slovaške krone	32	33
dinarji	74.25	75
leji	35	36
marke	39	40
dolarji	28.90	29.40
francoski franki	172	172.50
švicarski franki	444	446
angleški funti papirnati	102.50	102.75
angleški funti, zlati	116	118

le radi tega se more uveljaviti proletarska diktatura. Promet, tovarne, banke, vojske, nabavo potrebnega kruha, polke in divizije, zdravstvene čete, skupine za pobiranje analfabeta, politično oddelke v armadi — vse mogoče, ustvariti, organizirati, obuditi k novemu življenju, graditi — vse to izvršuje stranka potom sovjetov, strokovnih organizacij in tisoč ostalih stranknih organizmov. Ona skrbi za enotno delovanje. Ona ne le vlada, marveč tudi upravlja vsa polja življenja; po svoji važnosti postaja edina organizirajoča in ustvarjajoča sila. Na to je kazala, in potrebo tega je dokazala naša revolucija.

Prej se je jako mnogo govorilo o vladi delavskega razreda; toda šele sedanje izkušnje kažejo jasno, kako se nam pojavlja ta vlada. V tem oziru imamo, poleg prej navedenega, važna izkustva o vzgajanju proletarskih mas k delu. Uloga delavcev v armadi; mobilizacija stranke in strokovnih organizacij; provizijana poveljstva in provizijana armade; mas gospodarski boj; struktura naših gospodarskih organov; uloga strokovnih združenj; nadzorovanje delavcev in kmetov; brezstrankeske konference — vse to so novosti, katere je ustvarila naša revolucija.

Ustvaritev kadra delavcev — upravnikov, novega tipa ljudi, ta je tudi ena izmed naših pridobitev in morda največja, katero smemo zaznamovati. Sedaj smo že popolnoma pozabili na preteklost. Za nas ni nič novega, ako načeljuje kakemu okraju ali kakim gubernij petrogradski kovinski delavec ali moskovski predimisti delavec; za nas ni nič novega, ako povajuje divizijo brivcev, ako predava v strankini šoli navaden mizar in ako piše razprave o pravzrokih in razvijanju prirodnoznanstva priprosti poljedelec.

Mi se več ne čudimo, ko vidimo plast ljudi, katere se je porodila med revolucijsko dobo in katere je močnej v vseh strokah; oni povslejajo danes v boju, oni vodijo jutri aprovizacijo, oni načeljujejo pojutrinjem tovarnam ali udružijo s puško v roki upor belih gardistov. Za nas ni nikakor presenečenje, ako načeljuje bivša dekla ali kuharica političnemu oddelku v armadi ali ako vodi tajniške posle strankinega odbora; nikaka novost za nas, ako prehaja iz enega polja na drugo in ako vsajajo povsod izpod njene roke nove življenja vsoobne oblike. Toda le primerjajmo sedanost s preteklostjo, da lahko pojmuje, in občutimo ves razloček. Lakot in zima pred nami. Toda pri tem imamo — in danzadnevom več — ljudi, kateri znajo blažiti lakot in mraz, kateri povedajo delo in le bode.

Toda ni zadostno, da nastajajo kadri novih ljudi iz vrst delavcev in kmetov. Vsa psihologija, vse obzorje množice, vse njih miselni način se spreminja na bolje. Meščanski

F. K.:

Priloda v bogastvu in bajeslovju prvotnega človeka

(Nadaljevanje.)

Stopnja naprej od menhirjev so kromlehi (krom = okrogel, leh = kamen; keltsko). Kromlehi so v koncentričnih krogih razpostavljeni kamni. Osrednji, najobširni krog je obstojal iz štirioglatih kamenov, na katere so bili povprek položeni v vodoravni legi podolgasti kamni. Tako je bila ta osrednja stavka, je bil ta najobširni krog že podoben nekakemu stebrišču. Sredi njega je stal oltar, kamen, namenjen daritvam. Najboljši ostanek takega kromleha najdemo še danes severno Stratforda v nižini Salisbury na Angleškem. Zove se Stonehenge (Steingehänge) in kaže posamezne navpične kamene do 7 metrov višine. Deloma so se posamezni kamni prevrnili, vendar je oblika tega »svetišča« pod milim nebom še danes prav očividna. Krog vnanjih kamenov meri v primeru 88 metrov. V sredini leži 4 metre dolg oltarni kamen. Krog njega se vrste v obliki podkve po 2 metra visoki kamni. Krog teh je sledil polukrog mogočnih trilitov, t. j. trokamenov, sestavljenih iz dveh po 5—6 metrov visokih navpičnih kamenov, ki sta nosila na temenu podolga vodoravne kamen. Trilolit, oltarnemu kamenu naproti stoječi meri 7 metrov višine. Ta drugi krog je objemal krog po 2 metra visokih menhirov in tega zopet krog 4 1/2 metre visokih strebrastih, štirioglatih kamenov, ki so skoz in skoz nosili na temenu vodoravne povprečne kamene. Tako je izgledalo to primitivno svetišče iz dobe kamenega bogočastja.

Dolme (gomile) srečamo izvzemši Avstralije po vsej naši zemlji. Njihova oblika je priprosta. Na enem, dveh ali več navpičnih kamenih leži orjaška kamenita plošča. Vse skupaj ti napravi vtis kamnite mize. Te gomile so postavljene večinoma na vrhu gričev, dobro vidne iz ravnine. Deloma so še pokrite z nanešeno zemljo, deloma je izpral dež zemljo in stoji gole.

Če vprašamo po pomenu teh dolm, je edini stvarni odgovor, da so to grobovi, kameniti grobovi, in sicer nekdanjih junakov in prvakov plemena. Za to govori že dejstvo, da so nekatere teh dolm prave pravzaprave kamnite sobice, ki jim celo vhod zapira kamenita plošča. Ni izključeno pa, da so se na kamenitih ploščah dolm vršili tudi »svetli« obredi, daritve, svečanosti, in krog dolm ljudska zborovanja. Grob junakov in prvakov plemena je bil pač svet kraj. Pozno not v krščansko dobo se je morala cerkev boriti proti žrtvovanju na takih gomilah, znamenje pač, kako globoko je bil kult kamena vkoreninjen v ljudstvu. In povsem še vedno ni prešel. Še danes se živo spominjamo, kako me je star kmet iz Brnce v Beljaškem okraju na Koroskem nekoč peljal na vrhunec sredi svojega gozda ter mi tam z veliko spoštljivostjo pokazal »križan kamen«, pod katerim je domneval, da je zakopan zaklad, ki ga pa nismo našli.

Kaj pa naša narodna pravljica? Tudi ona pozna »steklene gore«, gomile in kamnite mize. Spomnimo se le na kralja Matjaža, ki spi pod dvema nadenj povezanimi gorama ob kameniti mizi. In kamenita miza pod lipo naših narodnih pesmi? Ni li tu reminiscenca (spomin) na dobo kamenega kulta?

Nekoč sem preživel par tednov na Banjski planoti pri Kanalu na Gorškem. Na tej planoti se dviga več vršikov. Večinoma so okrogli in obrasli. Eden pa, obrnjen proti Batam v dolini kaže na slemenu oster, skalovit greben. Skale stoje navpično, tintumt leži kakšna prav slučajno počez. Ljudstvo imenuje ta greben — gomila.

In če prav presodimo te gomile ali dolme, moramo najti v njih že osnutek piramid, onih umetnih skalnatih grobov egiptovskih kraljev — faraonov.

Kromlehi so bili prastara svetišča, zgrajena — kakor rečeno — v objemajočih se (koncentričnih) krogih. Očrt, oziroma tloris teh svetišč, označen s piko obdan z enim ali več krogov, je nosil prvotni človek na raznem, posebno naprtnem kinču prav rad s seboj. Bil mu je »stotek«, nekak »škapulir«. Ta očrt pa je vrisal prvotno človeka tudi na mejne

kamen svojega sela, v svojo posodo, orodje itd. Babilonec je nosil iz opeke narejene ploščice kot »amulete« krog vratu. Tudi pri Kanancjih, Feničanih, Sircih in Hebrejcih pred Mozesom igra »sveti kamen« veliko ulogo. In tudi pri Hebrejcih po Mozesu je imel dragulj v prsnem ščitu velikega duhovna svoj pomen, obrezovanje novorojenčka pa se je vršilo s kamenitim nožem, dolgo potem, ko je bilo železo in jeklo že znano, kakor so se poganske klavne daritve vršile edinele s kamenitim nožem.

Toliko je danes jasno, da je prvotni človek koncem megalitične dobe pričel zapuščati veno v čarovništvo ter se jel obračati k obževanju zvezd in solca. Prišel je obhajati kres z različnimi krvavimi žrtvami. En sam dokaz, in sicer iz načina, kako je bil stavljen kromlehi pri Stonehengu, ki šteje krog 1680 let starosti že pred Kristusovim rojstvom. Iznad oltarnega kamena tega svetišča je višdel tedanji svečenik o kresu izhajati solnce naravnost nad osamljenim kamenom (menhirjem), ki je stal in stoji še danes prilično 70 metrov izven kroga svetiščnih kamenov. To je dejstvo, ki se more še danes kontrolirati, in ki dokazuje, da oni osamljeni kamen ni bil postavljen brezmišeln tjakaj.

Kult kamena se je še do danes ohranil v eni izmed najstrožjih monoteističnih (eno-božnih) ver, v mohamedanski veri namreč. To je kult Hadžarja, izpodnebne kamena, ki ga hranijo v Kaabi v Meki. Zdi se protislovje, ali kdor umaže ljudsko dušo, njen konservativizem in zna upoštevati kompromis, ki so ga morali sklepati najčistejši duhovi s tradicijo, bo umeval tudi ta ostanek prastarega kulta v novi religiji in ga opravičil.

Dolgo pa je životarila vera prvotnega človeka v zdravilno moč kamena. Spomnimo se le na »kamen modrosti«, ki so ga še v srednjem veku iskali alhimisti, in ki ga še danes — bodi rečeno brez ironije — nismo našli. (Konec prihodnjic.)

PO SVETU

Položaj v Rusiji. »Moskovskaja Pravda« je prinesla pod naslovom »Nove borbeno metode« sledeče: Sedaj, ko se je pomešalo vsako posredovanje z orožjem proti Sovjetski Rusiji, ko je bila v notranjosti kontrarevolucija zatrta, se poslužujejo naši nasprotniki novih metod, da bi zanesli nered v našo stranko. Kovajo zarote, da ubijejo komunistične voditelje, in razširjajo gorostane laži in obrekovanje o Rusiji. Zapadnoevropski časopisi bur-

žužije citirajo članke »Pravde«, katerih pa slednja ni nikdar objavila. V Nemčiji na primer razširjajo ti podli kontrarevolucionarji potrjeno poslanico z Zinovjevem podpisom. Objavlja se potrjena pisma, lažnive članke, le da bi mogli škodovati Sovjetski Rusiji, državi kmetov in delavcev. Kake barve so ti sovražniki ruskega ljudstva? — Nadvojajo si ime »socialni revolucionarji«. Svoja načela opirajo na delavsko demokracijo ališ Francija ali Avstrija. Jih že dobro poznamo!

V Angliji se grozi s splošno stavko. Vedno naraščajoča industrijska kriza daja delavskemu razredu povod, da grozi s splošno stavko. Tramvajski uslužbenci zahtevajo zvišanje tedenske plače; svojo zahtevo opravičujejo z naraščanjem cen življenjskih potrebam. Tako na primer so živilske cene poskočile v zadnjih dveh mesecih za 36 odstotkov. Usluženci so se sicer pogajali s tramvajski družbo, a brezuspešno. Ministrski predsednik Lloyd George je izjavil, da vlada gospodarska kriza v vsej Evropi, kar povzroča vedno naraščajočo brezposelnost. Da se odpravi le neznome razmere, je treba najprej vstopati trgovino, da zamore Anglija kupovati potrebne surovine in prodajati izdelane predmete. Dekler se ne uredi saj deloma gospodarsko življenje v Evropi, tako dolgo bodo morali angleški delavci trpeti veli brezposelnosti.

Reakcije v Španiji. V Španiji je zavladala neznosna reakcija. To občutijo posebno socijalisti, katerim se je nemogočilo vsako volilno propagando; uvedena je stroga cenzura in časopisi izhajajo nepol zaplenjeni. V Barceloni je civilni gubernator zaukazal aretirati 20 sindikalističnih zastopnikov, ker so širili socijalistično časopisje. Naslednji dan je bilo zopet zaprtih 36 sindikalistov. Neznane osebe so poslale trgovski banki 25.000 pesetas, katere naj se razdeli med navedene politične jetnike v svrhu izboljšanja ješjskega življenja.

Dve ameriški komunisti obsojena na pet let ječe. Charles Ruthenberg in I. E. Ferguson znana voditelja združene komunistične stranke v Ameriki sta bila pred nekaj tedni obsojena na pet let zapore v Sing Singu (znana newjorska ječa). Obtožena sta bila po zakonu proti »kriminalni anarhiji« in porotniki so po dveh urah razmotrivanja izjavili, da sta kriva. Ferguson je po končni obravnavi dejal: »Lahko nas vse zaprete, toda naših idej s tem ne boste ubili«.

Izdaja za Socij. zvezo v Juljski Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT
Tiska tiskarna »Lavoratore« v Trstu.

Zaloge in in zaloge ter delavnica

ALOJZIJ POVH

sodni izvedenec

Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

Z žalostjo javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani soprog in oče

Štefan Pahor

danes 26. t. m. v 68 letu svoje starosti preminul. — Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v torek, dne 28. t. m. ob 2. in pol uri popoldne iz hiše žalosti Sv. Ivan št. 1043.

SV. IVAN, dne 26. decembra 1920.

ANTONKA PAHOR, soproga.

SLAVA, ANTONIJA, MARIJA in ANGELA, hčere. KAROL, sin.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo

vknjižena družba z omejenim jamstvom

XVI. zadržno leto — od 1. januarja do 31. decembra 1920 — XVII zadržno leto.

MESEČNO POROČILO

RAZPRODANO BLAGO:

	V lastnih skladiščih	V jamih razprodanih	Skupaj
januar	Lir. 3.085.666-64		
februar	3.389.435.-		
marec	5.290.594.45		
april	4.409.744.64		
maj	4.025.323.35	Lir 1.030.110.95	Lir 21.230.875.03
junij	4.714.381.71	1.318.814.17	6.033.195.88
julij	5.193.974.47	1.527.602.80	6.721.577.27
avgust	4.877.709.70	1.156.702.59	6.034.412.29
september	4.911.398.34	1.138.173.88	6.049.572.22
oktober	6.425.509.21	1.535.896.35	7.961.405.56
November	6.830.764.99	1.485.960.35	8.316.725.34
	Lir 53.154.502.50	Lir 9.193.261.09	Lir 62.347.763.59

STANJE ČLANOV:

Vpisani zadržniki 30. novembra 1920 36.343
31. decembra 1919 24.007
Prirastek v 11 mesecih 12.336

HRANILNIČNI ODELEK:

Stanje ulog 30. novembra 1920 Lir 7.843.665-10
31. decembra 1919 4.968.497.27
Prirastek v 11 mesecih Lir 2.875.167-83

Od 1. januarja 1920 do 30. nov. 1920 so bile izplačane dividende za poslovno leto 1918—1919 Lir 109.431-36.

Od 1. januarja do 30. nov. 1920 so bile izplačane podpore bolnim in za umrle z